

Retningslinjer for prøvetaking av prøver til cytologisk undersøkelse

Gynekologisk cytologi: konvensjonell prøve

www.noklus.no (Laboratoriepermen 3.03) Konvensjonell prøvetaking

www.onkolex.no Cytologisk prøve fra livmorhals

www.kreftregisteret.no Masseundersøkelsen mot livmorhalskreft

Utstyr	Selvholdende spekel Hansker Spatel av tre Børste Objektglass med matt ende og gråblyant til å skrive på glass. Fikseringsmiddel
Prøvetaking	Pasientens navn og fødselsdato skrives på objektglass med gråblyant, ikke med kulepenn eller tusj. Umerkede prøveglass blir vurdert som uegnet. Materialet strykes ut på ett objektglass. For å unngå tørkeartefakter må sprayfikseringen skje umiddelbart etter utstryking av materialet. Objektglass pakkes i egne forsendeshylser. La preparatet tørke før pakking.
Rekvisisjon	Til prøven skal det medfølge en papirrekvisisjon. Rekvisisjonen merkes med pasientens fulle navn, adresse, fødselsdato og personnummer, dato for prøvetaking samt sykehistorie. Rekvirentens navn og HPR-nummer må være fylt ut. Bruk gjerne stempel. Manglende HPR-nummer medfører betydelig merarbeid i laboratoriet og kan medføre at rekvirerende lege ikke får prøvesvaret.
Oppbevaring	Prøven kan oppbevares i romtemperatur.
HPV-test	
Utstyr	ThinPrep-prøveglass (transportveske)
Prøvetaking	Bruk hansker for å unngå kontaminasjon. Bruk plastspatele på portio. Etter prøvetaking «vispes» spatelen umiddelbart

	<p>kraftig 5-10 ganger i transportvæsken for å vaske av cellene – spatelen kastes.</p> <p>Bruk børste i livmorhalsen. Den roteres i én retning med en jevn og rask bevegelse, og trekkes så raskt ut. Unngå blødning. Skyll børsten umiddelbart i samme transportmedium og gni 8-10 ganger mot innsiden av glasset – børsten kastes. Til prøven kan man bruke restmaterialet fra børsten til konvensjonell cytologi.</p> <p>Spatel eller børste må ikke bli stående i transportmediet – cellene bindes da til børsten. Materiale av tre eller andre ikke-plast-materialer må ikke brukes.</p> <p>Glasset merkes med pasientens navn og fødselsnummer, 11 siffer.</p>
Rekvisisjon	Prøven sendes sammen med cytologiprøven og rekvisisjonen. Det skal skrives på rekvisisjonen til cytologi at det medfølger prøve til HPV-test.
Oppbevaring	Prøven kan oppbevares i romtemperatur.

Urinprøve	
Utstyr	<p>20ml sterilbeholder</p> <p>50% alkohol</p>
Prøvetaking	<p>Prøven skal tas fra midtstråle. På grunn av celledegerenasjon, kan morgenurin ikke benyttes.</p> <p>Ved utredning av mistenkt urinveismalignitet ønskes tre uriner fra tre påfølgende dager.</p> <p>Prøven fikseres like deler med 50% alkohol eller 1/3 med 70% alkohol.</p> <p>Beholderen skal være merket med pasientens navn og fødselsnummer, 11 siffer.</p>
Rekvisisjon	<p>Til prøven skal det medfølge en papirrekvisisjon.</p> <p>Rekvisisjonen merkes med pasientens fulle navn, adresse, fødselsdato og personnummer, dato for prøvetaking samt sykehistorie.</p> <p>Rekvirentens navn og HPR-nummer må være fylt ut. Bruk gjerne stempel. Manglende HPR-nummer medfører betydelig merarbeid i laboratoriet og kan medføre at rekvirerende lege ikke får prøvesvaret.</p>
Oppbevaring	Fiksert materiale kan oppbevares i romtemperatur.

Prøve fra Pleura-, Ascites-, Cystevæske og andre væsker	
Utstyr	<p>20ml sterilbeholder</p> <p>50% alkohol</p>
Prøvetaking	Materialet skal være homogent. Væskemengden vendes før den fylles i

	<p>prøveglasset for å unngå bunnfall ved uttak av mer enn 20 ml.</p> <p>Prøven fikseres like deler med 50% alkohol eller 1/3 med 70% alkohol.</p> <p>Beholder skal være merket med pasientens navn og fødselsnummer, 11 siffer.</p>
Rekvisisjon	<p>Til prøven skal det medfølge en papirrekvisisjon.</p> <p>Rekvisisjonen merkes med pasientens fulle navn, adresse, fødselsdato og personnummer, dato for prøvetaking samt sykehistorie.</p> <p>Rekvirentens navn og HPR-nummer må være fylt ut. Bruk gjerne stempel. Manglende HPR-nummer medfører betydelig merarbeid i laboratoriet og kan medføre at rekvirerende lege ikke får prøvesvaret.</p>
Oppbevaring	Fiksert materiale kan oppbevares i romtemperatur.

Bronkial prøve	
Rekvisisjon	<p>Til prøven skal det medfølge en papirrekvisisjon.</p> <p>Rekvisisjonen merkes med pasientens fulle navn, adresse, fødselsdato og personnummer, dato for prøvetaking samt sykehistorie.</p> <p>Rekvirentens navn og HPR-nummer må være fylt ut. Bruk gjerne stempel. Manglende HPR-nummer medfører betydelig merarbeid i laboratoriet og kan medføre at rekvirerende lege ikke får prøvesvaret.</p>
Oppbevaring	Fiksert materiale kan oppbevares i romtemperatur.
Skyllemateriale	
Utstyr	20ml sterilbeholder og 50% alkohol
Prøvetaking	<p>Materiale fikseres like deler med 50% alkohol.</p> <p>Glasset skal være merket med pasientens navn og fødselsnummer, 11 siffer.</p>
Børstecytologi	
Utstyr	<p>Objektglass med matt ende og gråblyant til å skrive på glass.</p> <p>Fikseringsmiddel</p>
Prøvetaking	Materiale sprayfikseres umiddelbart etter utstryking. Pasientens navn og fødselsdato skrives på med gråblyant før fiksering.
Finnålsaspirasjon	
Utstyr	<p>Objektglass med matt ende og gråblyant til å skrive på glass.</p> <p>Fikseringsmiddel</p>
Prøvetaking	Materiale strykes ut på objektglass å sprayfikseres umiddelbart. Pasientens navn og fødselsdato skrives på med gråblyant før fiksering.
Ekspektorat	
Utstyr	20ml sterilbeholder og 50% alkohol
Prøvetaking	Ved utredning for lungetumor ønskes tre prøver fra tre påfølgende dager til undersøkelsen.

	Prøven fikseres like deler med 50% alkohol. Beholdere skal være merket med pasientens navn og fødselsnummer, 11 siffer.
--	---

Spinalvæske:	
Vi betrakter spinalvæsken som hastep prøve Ring til tlf. 32 80 36 24 før prøven sendes	
Utstyr	20ml sterilbeholder
Prøvetaking	Prøven skal sendes ufiksert og må være hos oss før kl. 14.00. Er ikke dette mulig, tilsettes det like deler av 50% etanol. Skriv på beholderen at prøven er fiksert. Fiksert materiale kan oppbevares i romtemperatur.
Rekvisisjon	Til prøven skal det medfølge en papirrekvisisjon. Rekvisisjonen merkes med pasientens fulle navn, adresse, fødselsdato og personnummer, dato for prøvetaking samt sykehistorie. Rekvirentens navn og HPR-nummer må være fylt ut. Bruk gjerne stempel. Manglende HPR-nummer medfører betydelig merarbeid i laboratoriet og kan medføre at rekvirerende lege ikke får prøvesvaret.

Punksjonscytologi	
Utstyr	Objektglass med matt ende og gråblyant til å skrive med på glass. Fikseringsmiddel
Prøvetaking	Pasientens navn og fødselsdato skrives på med blyant. Det ønskes fiksert og ufiksert (lufttørket) cellemateriale. <u>Fiksert materiale:</u> sprayfikseres umiddelbart etter utstryking. <u>Ufiksert materiale:</u> lufttørkes / tørkes med hårføner umiddelbart etter at cellematerialet er strøket ut på objektglasset.
Rekvisisjon	Til prøven skal det medfølge en papirrekvisisjon. Rekvisisjonen merkes med pasientens fulle navn, adresse, fødselsdato og personnummer, dato for prøvetaking samt sykehistorie. Rekvirentens navn og HPR-nummer må være fylt ut. Bruk gjerne stempel. Manglende HPR-nummer medfører betydelig merarbeid i laboratoriet og kan medføre at rekvirerende lege ikke får prøvesvaret. Objektglass pakkes i egne forsendeshylser. La preparatene tørke før pakking.
Oppbevaring	Objektglassene kan oppbevares i romtemperatur.